

MINIGRAMMATIK OCH STUDIEVÄGLEDNING

Lite kuriosita

Det portugisiska språket är ett romanskt språk, talat i Portugal (inklusive Madeira och Azorerna) och dess forna kolonier, bl.a. Angola, Moçambique, Kap Verde, Guinea-Bissau i Afrika samt (med vissa särdrag) i Brasilien. Portugisiskan har utvecklats ur latinet och är nära släkt med spanskan (i synnerhet med galiciskan i nordvästra Spanien). Utmärkande är bl.a. diftonger och triftonger, liksom nasalljud: varje vokal som åtföljs av nasal konsonant, t.ex. *m* eller *n*, nasaleras. Nasala diftonger skrivs *ão*, *õe* eller *õe*. Muljerat *l* och *n* skrivs *lh* respektive *nh*. Skillnader mot franska, spanska och italienska är bl.a. att obetonade personliga pronomen oftast placeras efter verbet (t.ex. *chamo-me*, "jag heter", jämför spanska *me llamo*, italienska *mi chiamo*). Ett stort antal ord av latinskt ursprung som har dött ut i spanskan har bevarats i portugisiskan. Den europeiska portugisiskan hämtade på medeltiden många lånord från arabiskan, men även från tyskan. Brasiliansk portugisiska har lånat ord från inhemska indianspråk men också från de språk som svarta slavar förde med sig särskilt från Västafrika. De äldsta skrifterna på portugisiska är från 1100-talet och ett litteraturspråk utvecklades tidigt.

Substantiv

I portugisiskan är substantiven maskulina eller feminina.

Maskulina är oftast de som slutar på **-o** och feminina de som slutar på **-a**, **-ade**, **-em** och **-ção**.

Bestämd form av ett substantiv, som i svenskan bildas genom tillägg av en ändelse (**stolen**, **bordet**), bildas i portugisiskan genom **bestämd artikel**, som placeras före substantivet. Bestämd artikel är i maskulinum **o** och i femininum **a**.

o filho	sonen
o animal	djuret
a laranja	apelsinen
a mesa	bordet
a excursão	utflykten
a marmelada	marmeladen

Bestämd artikel i pluralis är **os** framför maskulina substantiv och **as** framför feminina:

os quartos	rummen
os amigos	vännerna
as coisas	sakerna
as receitas	recepten

Pluralis av ett ord i singularis bildas oftast genom tillägg av ändelsen **-s** när substantivet slutar på en vokal och genom ändelsen **-es** när substantivet slutar på en konsonant:

camisa	skjorta	camisas	skjortor
pijama	pyjamas	pijamas	pyjamasar
mulher	kvinnor	mulheres	kvinnor

Vid alla substantiv som slutar på **l** bortfaller bokstaven **l** vid pluralbildningen och ändelsen **-is** tillkommer:

o papel	papperet	os papéis	papperna
o animal	djuret	os animais	djuren
o lençol	lakanet	os lençóis	lakanen

Substantiv som slutar på **-ão** får oftast ändelsen **-ões** i pluralis:

estação	station	estações	stationer
informação	information	informações	informationer

Några undantag:

irmão	bror	irmãos	bröder
cão	hund	cães	hundar

Obestämd artikel (en, ett) är i maskulinum **um** och i femininum **uma**. I pluralis betyder **uns** resp. **umas** några, men skrivs då oftast **alguns** resp. **algumas**.

alguns preços	några priser
algumas bebidas	några drycker

Egennamn skrivs med bestämd artikel framför:

Donde é o Pedro? Varifrån är Peter?
A Maria é da Suécia. Maria är från Sverige
(de + a = da)

Genitiv bildas genom att placera prepositionen **de** (av, från) mellan det ägda och ägarordet, vanligen i bestämd form, t ex:

O carro da (da + a) rapariga. Flickans bil.
O caderno do (de + o) rapaz. Pojkens anteckningsbok.

Adjektiv

Adjektivet rättar sig efter substantivet i singularis och pluralis.

Maskulinum

novo ny novos nya

Femininum

bonita vacker bonitas vackra

Maskulinum + femininum

azul blå azuis blå

Maskulina adjektiv slutar i allmänhet på **-o** när det gäller att beskriva egenskaper hos något substantiv i singularis och feminina adjektiv slutar på **-a**:

um ovo cozido ett kokt ägg
uma nova bicicleta en ny cykel

Adjektiv som slutar på **-e** och **-l** har samma form i både maskulinum och femininum:

um grande dicionário ett stort lexikon
um livro interessante en intressant bok
uma lingua oficial ett officiellt språk

Adjektivet placeras i portugisiskan både före och efter substantivet. Portugisiskans adjektiv böjs med **mais** i komparativ och med **bestämd artikel + mais** i superlativ:

uma moradia nova ett nytt hus
uma moradia mais nova ett nyare hus
a mais nova moradia det nyaste huset

Några oregelbundna adjektiv:

bom	melhor	o/a melhor
bra, god	bättre	bäst
mau	pior	o/a pior
dålig	sämlre	sämlst
grande	maior	o/a maior
stor	större	störst
pequeno	menor	o/a menor
liten	mindre	minst

För adjektivets pluralformer gäller samma regler som för substantivets, d v s tillägg av **-s** när adjektivet slutar på vokal, och **-es** när det slutar på konsonant.

Verb

Hjälperbet vara (**ser** alt. **estar**)

Ser (vara) när man vill uttrycka ett varaktigt tillstånd eller faktum, t ex:

Ele é médico. Han är läkare.
Amanhã é sábado. I morgon är det lördag.

Estar används för att uttrycka var någonstans eller i vilket tillstånd någonting befinner sig/någonting föränderligt, t ex:

Hoje está frio. Det är kallt idag.
O médico está aqui. Läkaren är här.

Ser	Estar	
eu sou	estou	jag är
tu és	estás	du är
ele é	está	han är
ela é	está	hon är
você é	está	ni är

nos somos	estamos	vi är
vocês são	estão	ni är
eles são	estão	de är (mask.)
elas são	estão	de är (fem.)

Verbet **haver** (ha) är hjälpverb och följs alltid av ett oböjt particip. Om **há** står som huvudverb i betydelsen ha (inneha, äga) används i stället verbet **ter**.

haver	ter	
hei	tenho	jag har
hás	tens	du har
há	tem	han/hon/den/det/ni har
havemos	temos	vi har
hão	têm	ni har
hão	têm	de har

Portugisiska verb har tre konjugationer:

1:a konj. verb som slutar på **-ar**
2:a konj. verb som slutar på **-er**
3:e konj. verb som slutar på **-ir**

1:a konjugationen: *trabalhar* (arbeta)

trabalho	jag arbetar
trabalhas	du arbetar
trabalha	han/hon/den/det/ni arbetar
trabalhamos	vi arbetar
trabalham	ni arbetar
trabalham	de arbetar

2:a konjugationen: *beber* (dricka)

bebo	jag dricker
bebes	du dricker
bebe	han/hon/den/det/ni dricker
bebemos	vi dricker
bebem	ni dricker
bebem	de dricker

3:e konjugationen: *abrir* (öppna)

abro	jag öppnar
abres	du öppnar
abre	han/hon/den/det/ni öppnar
abrimos	vi öppnar
abrem	ni öppnar
abrem	de öppnar

Personliga pronomen

<i>Nominativ</i>	<i>Dativ</i>	<i>Akusativ</i>
eu – jag	me – (till, åt)mig	me – mig
tu – du	te – (till, åt)dig	te – dig
ele – han	lhe – (till, åt) honom o – honom	
ela – hon	lhe – (till, åt) henne a – henne	
você – ni (till en person)	lhe – (till, åt)er	os, as – er
nós – vi	nos – (till, åt) oss	nos – oss
vocês – ni (till flera pers.)	lhes – (till, åt)er	os, as – er
eles – de (mask.)	lhes – (till, åt)dem	os – dem (mask.)
elas – de (fem.)	lhas – (till, åt)dem	as – dem (fem.)

I portugisiskan sätts personliga pronomen ut när man särskilt vill betona vem som utför någonting. I annat fall låter man det framgå av verbets böjningsform i olika tempus t ex:

espero	jag hoppas
trabalham	de arbetar
compras	du köper

Possessiva pronomen

Possessiva pronomen rättar sig inte efter ägaren utan efter det ägda. Böjningsformen står alltså i mask., sing. och plur., respektive fem. sing. och plur. i relation till det efterföljande substantivet. Dessutom föregås pronomen av bestämd artikel:

Maskulinum	Femininum	
o meu	a minha	min/mitt
o teu	a tua	din/ditt
o seu	a sua	hans/hennes/er/sin
o nosso	a nossa	vår/vårt
o vosso*	a vossa*	er/ert
o seu	a sua	er/ert/deras

* ålderdomlig form

Pluralis bildas genom tillägg av ett **-s** till ovanstående former:

os meus filhos	mina söner
as tuas saias	dina kjolar
as suas malas	era väskor

I tredje person singularis kan **o seu/a sua** betyda både han, hennes och er/ert (vid tilltal av en person). Framgår det inte av sammanhanget vem som är ägaren, kan man betona detta ytterligare genom att använda prepositionen **de** + personlig pronomen:

É o quarto dele (de + ele). Det är hans rum.

É o irmão dela (de + ela). Det är hennes bror.

Demonstrativa pronomen

När det gäller substantiv som finns nära eller inom räckhåll använder man nedanstående demonstrativa pronomen:

este, esta, isto	den/det här
esse, essa, isso	den/det där

När det gäller substantiv som finns längre bort eller utom räckhåll använder man nedanstående demonstrativa pronomen:

aquele, aquela, aquilo	den/det där
------------------------	-------------

Pluralis

estes, estas, istos	de här
esses, essas, issos,	
aqueles, aquelas, aquilos	de där

Studietips

Öva en liten bit åt gången, t ex 5 fraser. Repetera tills du kan flertalet av orden. Du gläds då åt framgången och retar dig lite på misstagen – det håller studieintresset levande. Tänk på att som barn hörde du och härnade modersmålet ord 2-6 ggr innan du kunde orden. Nu räcker 6 dagar och en daglig kvart för att öva in ca 500 ord. Tävla med dig själv! Kontrollera hur många ord du missar på joggingturen eller på väg till arbetet.

Lyssna – Härma – Lär före en dyr språkresa! En kvarts övning per dag under 6 veckor ger en bra grund i det främmande språket. En bra idé är att göra ett språktest veckovis och vid bra resultat fylla på resekontot.

Lyssna – Härma – Lär före affärsresan! Språkkunskaper fungerar som "dörröppnare".

Lyssna – Härma – Lär medan du gör något annat – i bilen, på promenad eller när du utför olika hushållssysslor.